

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Петър Кирилов Нешев, член на Научно жури, съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 2399 от 30. 09. 2014 г.

Относно: представен дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор” по психология от Ивайло Детелинов Цанов, докторант на самостоятелна подготовка в професионално направление „Психология”, докторска програма „Обща психология” към катедра „Психология” към Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”

Уважаеми колеги, представям настоящото становище в качеството си на научен ръководител на докторанта и на член на Научното жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Ивайло Детелинов Цанов. Като научен ръководител съм много добре запознат, а също така и съпричастен към процеса на разработването на представения за защита дисертационен труд на тема: „Психологически фактори за професионалната ориентация на ученици в юношеска възраст”.

Представеният за обсъждане дисертационен труд е задълбочено и аргументирано изследване на актуален и значим за съвременната психология проблем. Разработваната проблематика е много добре теоретично обоснована. Авторът компетентно обяснява и интерпретира социалното поведение на младите хора, спецификата на професионалния избор и трудностите в професионалната ориентация на юношите. Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, използвана литература, три приложения и е в обем от 141 страници. Ползвани са 175 научни източника, от които 79 на кирилица и 96 на латиница.

В първа глава със заглавие „Психологически характеристики на професионалното самоопределяне и на кариерното ориентиране при юношите” докторант Цанов сполучливо анализира и съпоставя идеите на Ерик Ериксън за идентичността и социалната реализация на личността с идеите на Карл Роджърс за личностно-центрирания модел на професионално консултиране. Една от силните страни на труда е разкриване на психологическата специфика на връзката между училището, семейството и кариерното консултиране. Тук много точно е посочена ролята на консултативния психолог за адекватния професионален избор в юношеска възраст.

Авторът умело преминава от общотeorетичната разработка на проблема към разглеждане на същността, особеностите и психичните бариери при професионалния избор сред учениците на възраст между 15-17 години. Докторантът разглежда професионалния избор като част от сложния процес на професионалното самоопределение, тясно свързан с успешната социализация, с духовното и с професионалното развитие на личността.

Във втора глава „Психологически характеристики на професионалния избор и на готовността за професионален избор при юноши” успешно са систематизирани и класифицирани трудностите за взимане на кариерно решение, като изчерпателно са обяснени липсата на мотивация, общата нерешителност, дисфункционалните убеждения, ненадеждната информация, вътрешните и външните конфликти. В тази част е представен и находчиво интерпретиран моделът на Гати, Краузс и Осипол за психическите бариери и за възможностите на кариерния консултант за тяхното преодоляване. С конкретни практически примери е обяснено как чрез професионалната психодиагностика и следвайки принципите на професионалното консултиране може да се изгради у юношата вярна представа за неговите професионални способности и кариерно развитие.

Един от силните моменти на дисертационния труд е пряко свързан с проведеното емпирично изследване на трудностите, влияещи при избора на професия на ученици в юношеска възраст, представено в трета глава. Непременно трябва да се отбележи, че в тази част авторът прави коректна проверка на психометричните свойства на българската версия на израелски въпросник, прави типология на шестте фактора, влияещи върху взимането на кариерно решение, съставя и апробира собствена методика за преодоляване на основните трудности при избора на професия при юношите. Много добре замислените, организирани и проведени тренинги за професионална ориентация и тренинг за комуникативни умения оказват положително влияние за успешното справяне с много от трудностите и конфликтите при избор на бъдеща професия. Това според мен също е едно от многото достойнства на дисертационния труд.

Като цяло дисертационният труд на Ивайло Цанов е сполучливо теоретично аргументиран, разкрита е психологическата специфика на разработвания проблем, като е проведено и стойностно емпирично изследване с ценна практическа приложимост в областта на кариерното консултиране и на професионалното ориентиране.

Необходимо е да отбележа, теоретичните и приложните постижения, представени в дисертационния труд са апробирани в публикациите и в преподавателската работа на докторанта.

В качеството си на научен ръководител на Ивайло Цанов в процеса на работа съм правил предложения за прецизиране на съдържанието на

дисертационния труд. Докторантът съвестно, акуратно и коректно се е съобразил с моите препоръки и прецизно ги е отразил в съдържанието на настоящия труд.

Личните ми впечатления от преподавателската дейност и от активността на Ивайло Цанов в работата на катедра „Психология” са положителни. Той се проявява като отговорен преподавател и колега, отзивчив и съпричастен към проблемите на колегите. Ивайло Цанов има и организаторски умения, които той проявява безрезервно при организирането и провеждането на научни конференции, майсторски класове, курсове за следдипломна квалификация.

Авторефератът представя адекватно и точно съдържанието, структурата, научните достойнства, водещите идеи, постигнатите резултати и приносите на дисертационния труд.

Накрая, но не на последно място държа да отбележа научните и научно-приложни приноси на дисертационния труд:

1. Направен е сравнителен анализ на теоретичните подходи за изследване на професионалната ориентация при юношите.
2. Направена е систематизация на основните трудности при взимане на кариерно решение сред ученици на възраст 15-17 години.
3. Адаптирана е за български условия методика за изследване на трудностите при осъществяване на професионален избор.
4. Апробирана е авторова методика за тренингово обучение, което развива уменията за професионална ориентация и комуникативните умения.
5. Експериментално е доказана практическата полза от прилагането на авторовата методика за преодоляване на трудностите в професионалния избор сред юношите.
6. Практико-приложната значимост на резултатите от дисертационното изследване е пряко свързана с апробираната авторова методика, която би била полезна за оптималното професионално ориентиране и успешна професионална реализация на личността.

В заключение – представеният дисертационен труд на тема: „Психологически фактори за професионалната ориентация на ученици в юношеска възраст” е много добре структуриран, теоретично е компетентно обоснован, проведено е качествено емпирично изследване, резултати са обработени прецизно, направени са аргументирани изводи с конкретна практическа насоченост, приносите са изцяло дело на докторанта и имат както теоретичен, така и практико-приложен характер. Всичко това ми дава достатъчно основания убедено да изразя положително си становище и категорично да гласувам на докторант Ивайло Детелинов Цанов да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по психология.

Варна, 16 .10. 2014 г.

Подпис:

Доц. д-р Петър Нешев